

28-10-2014

Orientering af Økonomiudvalget om hovedstadsudligningen

En kreds af 8 kommuner (Aarhus, Esbjerg, Herning, Holstebro, Hjørring, Odsherred, Randers, Vordingborg) fremførte efter sommerferien et forslag om at ændre tilskuds- og udligningssystemet under titlen "Bedre-balance-nu". De ønsker hovedstadsudligningen afskaffet og landsudligningen øget. Initiativet bakkes nu op af 61 af de 64 kommuner, som ikke er en del af hovedstadsudligningen.

Forslaget fra "Bedre-balance-nu" kommunerne medfører, at der fra 2018 årligt overføres yderligere 2,4 mia. kr. fra hovedstadskommunerne til landet øvrige kommuner i forhold til de 10 mia. kr. som overføres i dag.

Nedenfor er anført en række fakta om hovedstadsudligningen. Desuden er vedlagt en planche med faktaboks.

Hovedstadsudligningen internt finansieret

Hovedstadsudligningen er en intern udligningsordning for 34 kommuner i hovedstadsområdet. Der kommer ingen finansiering fra kommuner uden for hovedstadsområdet. Hovedstadsudligningen finansieres udelukkende af de deltagende kommuner, som henholdsvis bidrager med eller modtager 27 pct. af deres strukturelle overskud eller underskud. Det strukturelle over- eller underskud beregnes ud fra demografiske og socioøkonomiske kriterier. Københavns Kommune modtager i 2015 942 mio. kr. fra hovedstadsudligningen.

Spredningen i hovedstadsområdets kommuners beskatningsgrundlag pr. indbygger er markant større end for landets øvrige kommuner med en forskel mere end 160.000 kr. mellem laveste og højeste niveau. Til sammenligning er forskellen kun 32.000 kr. i beskatningsgrundlag pr. indbygger for alle øvrige kommuner (på nær Fanø).

Tab ved at fjerne hovedstadsudligningen og øge landsudligningen

Hvis den fremlagte model fra kredsen af de 8 kommuner gennemføres, vil hovedstadskommunerne sammenlagt miste 2,4 mia. kr. i yderligere udligning til resten af landet. Københavns Kommune alene vil miste 525 mio. kr. Det svarer til, at København skal hæve indkomstskatten med 0,6 procentpoint for at opretholde det nuværende indtægtsniveau.

Hovedstaden et sammenhængende byområde

Hovedstadsudligningen giver en mere ligelig fordeling på tværs af kommuner med meget forskellig befolkning og økonomi, men med et tæt integreret arbejdsmarked. Finansieringsudvalget påpeger i deres betænkning "Et nyt udligningssystem" nr. 1437, 2004, at:

"Hovedstadsområdet udgør et sammenhængende byområde, som er opdelt i flere kommuner, men med betydelig indbyrdes

Sagsnr.

2014-0218342

Dokumentnr.

2014-0218342-3

Sagsbehandler

Lene Toftkær

Thea Marie Dam

Max Nielsen

Center for Økonomi,
afsnit I

Københavns Rådhus,
Rådhuspladsen I
1599 København V

E-mail

AM93@okf.kk.dk

EAN nummer

5798009800206

pendling. Det vurderes, at det vil være uacceptabelt med for store forskelle i skat og service inden for et sammenhængende byområde.”

Disse forhold gør sig ikke i samme grad gældende uden for hovedstadsområdet. Eksempelvis pendler markant flere i hovedstadsområdet, hvor 68 pct. af borgerne arbejder i en anden kommune, end den de bor i (udpendlere). Det samme gælder for blot 34 pct. af borgerne i landets øvrige kommuner. Gennemsnittet af udpendling og indpendling (andel job inden for kommunegrænsen besat af indpendlere) er henholdsvis 65 pct. i hovedstadsområdet og 31 pct. i de øvrige kommuner.

København ingen rigmandsklub

Københavns Kommune er udfordret af en række sociale problemstillinger. Særligt i visse områder af byen opleves en væsentlig overrepræsentation og koncentration af sociale problemer.

- 17 pct. af landets langtidsledige bor i København
- 28 pct. af landets hjemløse bor i kommunen
- 25 pct. af stofmisbrugerne i Danmark bor i København
- København har en overrepræsentation af borgere med de sværeste sindslidelser
- Beskatningsgrundlaget pr. indbygger er på landsgennemsnittet

Stigende overførsler fra hovedstaden til øvrige kommuner

Der overføres allerede betydelige midler hvert år fra hovedstadsområdet til kommunerne i det øvrige land via udligningssystemet. I 2007 blev der via den mellemkommunale udligning sendt 7 mia. kr. fra Østdanmark til Vestdanmark. I 2015 udgør overførslen fra hovedstadsområdet til de øvrige kommuner 10 mia. kr.

Særtilskud tilgodeser kommuner uden for hovedstadsområdet

Som supplement til tilskuds- og udligningssystemet er der en række yderligere særtilskud på samlet 4,2 mia. kr. i 2015, som fordeles til fordel for kommunerne uden for hovedstadsområdet. De omfatter den sociale særtilskudspulje/storbypulje (hvor hovedstadskommunerne selv finansierer en betydelig andel), tilskud til vanskeligt stillede kommuner, ekstraordinært balancetilskud samt tilskud til omstilling i folkeskolen. Samlet set medfører den skæve profil på disse tilskud, at hovedstadskommunerne alene i 2015 taber knap 600 mio. kr. sammenlignet med en fordeling efter folketal, som er den sædvanlige fordelingsnøgle for det statslige bloktilskud.

Forskel mellem hovedstadsområdet og det øvrige land mindskes

Indtægten fra skatter, tilskud og udligning pr. indbygger er siden 2007 steget mere uden for hovedstadsområdet end i hovedstadsområdet. Derudover er serviceudgiften pr. indbygger siden 2007 faldet mere i København (-7 pct.) og hovedstadsområdet (-4 pct.) end i de øvrige

kommuner (-1 pct.). Det betyder, at forskellene mellem den service kommunerne i hovedstadsområdet og de øvrige kommuner kan levere til deres borgere er blevet mindre i årene siden kommunalreformen.

Udligningssystemet skal justeres i 2018

På beskæftigelsesområdet skal den statslige refusion for de kommunale forsørgelsesudgifter omlægges fra 2016 med henblik på at begrænse længerevarende offentlig forsørgelse.

Denne omlægning forventes at blive vedtaget i januar 2015. Under et har omlægningen ikke betydning for kommunernes økonomi. Nogle kommuner vil dog vinde på omlægningen, mens andre vil tabe.

Økonomi- og Indenrigsministeriet vurderede i maj 2014, at hovedstadskommunerne under et i 2019 vil have en gevinst på omkring 1 mia. kr. stigende til 1,6 mia. kr. i 2032.

For at reducere de byrdefordelingsmæssige tab ved refusionsomlægningen skal udligningssystemet justeres. Regeringen har fremlagt et forslag til en initial tilpasning af udligningssystemet i 2016 og 2017 og ligger op til en justering af udligningssystemet i 2018. Finansieringsudvalget under Økonomi- og Indenrigsministeriet skal udarbejde analyser, som kan danne baggrund for justering. Kommissoriet for Finansieringsudvalgets arbejde er endnu ikke offentliggjort.

FAKTABOKS

Tema	Status
Udligning	
Overførsel fra hovedstadsområdet til resten af landet er fra 2007 til 2015 steget markant	fra 7,0 mia. kr. til 10,1 mia. kr.
Beskatningsgrundlag pr. indbygger	
Københavns Kommune	178.501 kr.
Hovedstadsområdet	204.462 kr.
Hele landet	178.139 kr.
Pending (gennemsnit af ind- og udpendling)	
Kommuner i hovedstadsområdet	65 pct.
Øvrige kommuner	31 pct.
Kredsen af 8 kommuner*	28 pct.
Sociale problemer	
Københavns andel af landets befolkning	10 pct.
Københavns andel af landets langtidsledige	17 pct.
Københavns andel af landets hjemløse	28 pct.
Københavns andel af landets stofmisbrugere	25 pct.

*) De 8 kommuner Aarhus, Randers, Esbjerg, Herning, Hjørring, Holstebro, Odsherred og Vordingborg har fremlagt forslag om at afskaffe hovedstadsudligningen og øge landsudligningen